

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

3. února 2011 *

Ve věci C-359/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Fővárosi Ítéltábla (Maďarsko) ze dne 23. června 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 7. září 2009, v řízení

Donat Cornelius Ebert

proti

Budapesti Ügyvédi Kamara,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, K. Schiemann, L. Bay Larsen (zpravodaj),
C. Toader a A. Prechal, soudci,

* Jednací jazyk: maďarština.

generální advokát: P. Cruz Villalón,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. září 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za D.C. Eberta, Rechtsanwalt, jím samým,
- za Budapešti Ügyvédi Kamara P. Kisse a P. Kövesem, ügyvédek,
- za maďarskou vládu J. Fazekas, M. Fehérem a Zs. Tóth, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,
- za španělskou vládu J. López-Medel Basconesem, jako zmocněncem,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Gentilim, avvocato dello Stato,
- za rakouskou vládu E. Riedlem, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisí B. Simonem a H. Støvlbækem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úř. věst. 1989, L 19, s. 16; Zvl. vyd. 05/01, s. 337), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES ze dne 14. května 2001 (Úř. věst. L 206, s. 1, dále jen „směrnice 89/48“), a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. L 77, s. 36).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Donatem Cornelieusem Ebertem, německým státním příslušníkem, který je advokátem zapsaným jako „Rechtsanwalt“ u advokátní komory v Düsseldorfu (Německo), a Budapešti Ügyvédi Kamara (advokátní komora v Budapešti, Maďarsko), ohledně práva D. C. Eberta používat označení „ügyvéd“ (advokát v Maďarsku), přestože není v tomto členském státě členem uvedené advokátní komory.

Právní rámec

Právo Unie

Směrnice 89/48

- 3 Sedmý a desátý bod odůvodnění směrnice 89/48, který se *ratione temporis* použije na spor ve věci v původním řízení, zní takto:

„[...] vzhledem k tomu, že pojem regulovaná odborná činnost musí být vymezen tak, aby přihlížel k rozdílné společenské situaci v jednotlivých státech; že tento pojem by měl zahrnovat nejen ty odborné činnosti, které mohou vykonávat v členských státech pouze držitelé určitého diplomu, ale také ty odborné činnosti, do kterých je přístup neomezen, pokud jsou vykonávány pod profesním označením vyhrazeným pro držitele určitých kvalifikací; [...]

[...] cílem obecného systému uznávání vysokoškolských diplomů však není měnit pravidla včetně těch, která upravují etiku povolání, vztahující se na všechny osoby vykonávající toto povolání na území členského státu, ani vynětí přistěhovalců z působnosti těchto ustanovení; [...] tato úprava se omezuje na stanovení vhodných opatření zaručujících dodržování pravidel upravujících výkon tohoto povolání v hostitelském členském státu přistěhovalci.“

- 4 Článek 1 písm. a) směrnice 89/48 definuje pro účely uvedené směrnice pojem „diplom“ následovně:

„[...] jakýkoli diplom, osvědčení nebo jiný doklad [...],

- který byl vydán příslušným orgánem v členském státě určeným v souladu s jeho právními a správními předpisy,

- který prokazuje, že jeho držitel úspěšně ukončil nejméně tříleté postsekundární studium nebo odpovídající dobu rozvolněného studia na univerzitě, vysoké škole nebo na jiném zařízení rovnocenné úrovně, popřípadě že úspěšně ukončil odbornou přípravu požadovanou navíc k postsekundárnímu studiu, a

- který prokazuje, že jejich držitel má odbornou kvalifikaci požadovanou pro přístup k povolání regulovanému v členském státě nebo pro jeho výkon,

[...]“

- 5 Článek 2 směrnice 89/48 stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na každého státního příslušníka členského státu, který chce vykonávat regulované povolání v hostitelském členském státě jako osoba samostatně výdělečně činná nebo jako zaměstnanec.

Tato směrnice se nevztahuje na povolání, která jsou předmětem zvláštní směrnice, jíž se stanoví podmínky vzájemného uznávání diplomů mezi členskými státy.“

6 Článek 3 první pododstavec směrnice 89/48 stanoví:

„Pokud je v hostitelském členském státě přístup k regulovanému povolání a jeho výkon podmíněn držením diplomu, nesmějí příslušné orgány z důvodů neodpovídající kvalifikace odmítnout povolit státnímu příslušníku členského státu přístup k uvedenému povolání a jeho výkon za stejných podmínek, které se vztahují na jeho vlastní státní příslušníky:

- a) jestliže je žadatel držitelem diplomu požadovaného v jiném členském státě pro přístup k dotyčnému povolání a pro jeho výkon na jeho území a tento diplom byl vydán v některém členském státě [...]

[...]“

7 Článek 4 odst. 1 směrnice 89/48 stanoví:

„Bez ohledu na článek 3 může hostitelský členský stát také požadovat, aby žadatel:

[...]

b) absolvoval adaptační období nepřesahující 3 roky nebo složil zkoušku způsobilosti:

- pokud obsah vzdělání a odborné praxe, které byly získány způsobem stanoveným v čl. 3 písm. a) a b), se podstatně liší od obsahu osvědčeného diplomem, který je požadován hostitelským členským státem, nebo
- pokud v případě uvedeném v čl. 3 písm. a) regulované povolání v hostitelském členském státě zahrnuje jednu nebo více regulovaných odborných činností, které nejsou součástí povolání regulovaného v členském státě původu nebo v členském státě, odkud žadatel přichází, a tento rozdíl odpovídá specifickému vzdělávání a odborné přípravě požadovaných v hostitelském členském státě a jeho obsah se podstatně liší od obsahu osvědčeného diplomem předkládaným žadatelem, [...]

[...]

Pokud hostitelský členský stát využije této možnosti, musí dát žadateli právo zvolit si mezi adaptačním obdobím a zkouškou způsobilosti. Pro povolání, jejichž výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a v nichž poskytování právních rad nebo právní pomoci týkající se vnitrostátního práva je základním a nezbytným předpokladem dotyčné odborné činnosti, může hostitelský členský stát odchylně od této zásady trvat buď na adaptačním období, nebo na zkoušce způsobilosti. [...]"

8 Článek 6 odst. 1 směrnice 89/48 stanoví:

„Příslušné orgány hostitelského členského státu, který požaduje od osob pro přístup k určitému regulovanému povolání důkaz bezúhonnosti nebo dobré pověsti nebo

důkaz, že neprodělaly úpadek nebo že jim nebyl pozastaven nebo zakázán výkon tohoto povolání z důvodů závažného profesního pochybení nebo trestného činu, přijmou jako dostatečný důkaz ve vztahu ke státním příslušníkům členských států, kteří si přejí vykonávat dané povolání na jeho území, doklady prokazující splnění těchto požadavků vydané příslušnými orgány členského státu původu nebo předchozího usazení.

[...]

- 9 Článek 7 odst. 1 směrnice 89/48 uvádí:

„Příslušné orgány hostitelských členských států přiznávají státním příslušníkům členských států, kteří splnili podmínky pro přístup k regulovanému povolání a pro jeho výkon na jejich území, právo užívat profesní označení hostitelského členského státu odpovídající uvedenému povolání.“

Směrnice 98/5

- 10 Druhý, třetí a sedmý bod odůvodnění směrnice 98/5 znějí následovně:

„2) [...] podle směrnice 89/48 [...] již může advokát, který je plně kvalifikovaný v jednom členském státě, požádat o uznání diplomu v jiném členském státě, aby mohl vykonávat povolání advokáta pod profesním označením používaným v takovém

státě; [...] cílem výše uvedené směrnice je zajistit, aby byl advokát zařazen do profesního stavu v hostitelském členském státě, ale jejím cílem není úprava pravidel pro výkon povolání ani vynětí advokáta z působnosti těchto pravidel;

- 3) [...] někteří advokáti mohou být rychle zařazeni do profesního stavu v hostitelském členském státě mimo jiné tím, že úspěšně složí zkoušku způsobilosti uvedenou ve směrnici 89/48 [...], [zatímco] jiní plně kvalifikovaní advokáti by měli mít možnost dosáhnout takového zařazení po určitém období výkonu tohoto povolání v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě nebo dále vykonávat své povolání pod profesním označením udělovaným v domovském státě;

[...]

- 7) [...] při sledování svého cíle tato směrnice nestanovuje žádná pravidla týkající se čistě vnitrostátních situací, a pokud tak činí, tak pouze v míře nezbytné k účinnému dosažení svého účelu; [...] zejména se nedotýká vnitrostátních právních předpisů upravujících přístup k povolání advokáta a jeho výkon pod profesním označením používaným v hostitelském členském státě.“

- 11 Článek 2 směrnice 98/5 nadepsaný „Právo vykonávat činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě“ stanoví:

„Každý advokát má právo trvale vykonávat činnosti uvedené v článku 5 v každém jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě.

Zařazení do profesního stavu v hostitelském členském státě se řídí článkem 10.“

12 Článek 6 odst. 1 směrnice 98/5 zní:

„Bez ohledu na pravidla pro výkon povolání, jimž advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě podléhá v domovském členském státě, podléhá tento advokát stejným pravidlům pro výkon povolání jako advokáti vykonávající činnost pod odpovídajícím profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě ve vztahu ke všem činnostem, které na území tohoto státu vykonává.“

13 Článek 10 směrnice 98/5, nadepsaný „Shodné zacházení jako s advokátem hostitelského členského státu, stanoví:

„1. Advokátu vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, který fakticky a pravidelně vykonává činnost v hostitelském členském státě nejméně po dobu tří let v oblasti práva tohoto státu včetně práva Společenství, se s ohledem na přijetí do [pro účely přístupu k] povolání advokáta v hostitelském členském státě udělí výjimka z podmínek uvedených v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48. [...]

[...]

2. Advokát vykonávající činnost v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě může kdykoliv požádat o uznání diplomu podle směrnice 89/48[...], aby mohl být přijat do povolání advokáta v hostitelském členském státě a vykonávat tuto činnost pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v daném členském státě.

3. Advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, který fakticky a pravidelně vykonával odbornou činnost v hostitelském členském státě nejméně po dobu tří let, ale po kratší dobu v oblasti práva tohoto členského státu, může dosáhnout u příslušného orgánu tohoto státu přijetí do povolání advokáta v hostitelském členském státě a práva vykonávat povolání advokáta pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v daném členském státě, aniž by musel splnit podmínky uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48, za níže uvedených podmínek tímto postupem.

[...]

6. Advokát, který je přijat do povolání advokáta v hostitelském členském státě podle odstavců 1, 2 a 3, je oprávněn používat profesní označení udělované v jeho domovském státě vyjádřené v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků domovského členského státu spolu s profesním označením odpovídajícím povolání advokáta v hostitelském členském státě.“

Vnitrostátní právo

¹⁴ Přístup k povolání advokáta v Maďarsku upravují tyto předpisy:

- zákon č. C z roku 2001 o uznávání zahraničních dokladů a diplomů (A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény, dále jen „zákon o uznávání dokladů a diplomů“);

- zákon č. XI z roku 1998 o advokacii (Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény, dále jen „zákon o advokacii“).

Zákon o uznávání dokladů a diplomů

- ¹⁵ V období od 1. května 2004 do 20. října 2007 zněla rozhodná ustanovení zákona o uznávání dokladů a diplomů následovně:

„Článek 21

1) Ustanovení této části se použijí v případě, že občan členského státu hodlá v Maďarsku vykonávat regulované povolání a má ve státě vyslání nebo v domovském státě právo vykonávat stejné povolání.

[...]

Článek 35

1) Orgán, jemuž je žádost předložena, je oprávněn vyžadovat absolvování adaptačního období, jehož délka trvání nesmí překročit tři roky, anebo vykonání zkoušky způsobilosti,

- a) v případě, že se praktická či teoretická část vzdělání žadatele podstatně odlišuje od vzdělání, které je nutno absolvovat pro získání diplomu, který je v Maďarsku vyžadován pro výkon regulovaného povolání,

[...]

2) Orgán, jemuž je žádost předložena, postupuje tak, aby si žadatel mohl vybrat mezi adaptačním obdobím a zkouškou způsobilosti.

3) Orgán, jemuž je žádost předložena, se může odchýlit od odstavce 2 u každého povolání, jehož výkon vyžaduje přesnou znalost maďarského práva a jehož stálou a podstatnou součástí je poskytování poradenství v oboru maďarského práva. V takovém případě orgán, jemuž je žádost předložena, uloží žadateli povinnost absolvovat adaptační období, nebo složit zkoušku způsobilosti.

[...]“

¹⁶ Podle seznamu regulovaných povolání, který byl v platnosti od 1. května 2004 do 8. května 2009 a byl zveřejněn maďarským ministerstvem školství, spadá formální kvalifikace nezbytná k výkonu povolání advokáta pod pojem „diplom“ ve smyslu zákona o uznávání dokladů a diplomů.

Zákon o advokacii

- 17 V době, kdy byla podána žaloba ve věci v původním řízení, tedy dne 13. prosince 2006, zněla relevantní ustanovení zákona o advokacii takto:

„Článek 6

1) Advokát

- a) nesmí být vázán pracovní smlouvou, smlouvou o poskytování služeb v obecném zájmu nebo jinou smlouvou zahrnující povinnost vykonávat určitou práci a nesmí být zaměstnán ve veřejné službě, jako úředník nebo notář, nebo vykonávat funkci starosty na plný pracovní úvazek,
- b) nesmí vykonávat podnikatelskou činnost jako jednotlivec nebo takovou činnost, která zahrnuje neomezenou finanční odpovědnost.

[...]

- 3) Advokát je povinen nahlásit advokátní komoře každý případ neslučitelnosti do 15 dnů ode dne, kdy nastala.

[...]

Článek 13

1) Činnost advokáta – s výjimkou činnosti zaměstnaného advokáta – může vykonávat každý, kdo se stal členem advokátní komory a složil slib advokáta.

[...]

3) Členem advokátní komory bude na žádost zapsán každý, kdo splňuje následující podmínky:

a) je státním příslušníkem některého ze států [které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru] Evropského hospodářského prostoru [ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3)],

[...]

c) nebyl soudně trestán,

d) je držitelem vysokoškolského diplomu v oboru právo,

e) úspěšně složil maďarské profesní právní zkoušky,

f) je pojištěn u Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete [pojišťovna a zajišťovna maďarských advokátů] nebo má sjednáno jiné pojištění pro případ odpovědnosti za škodu uznané advokátní komorou,

g) má v rámci územní působnosti advokátní komory kancelářský prostor vhodný pro stálý výkon advokacie,

h) není u něj naplněn některý z důvodů vyloučení uvedených v odstavci 4.

4) Členem advokátní komory nebude zapsána osoba:

a) u níž nastal některý z případů neslučitelnosti uvedený v článku 6 a která neučiní kroky k nápravě této situace,

b) již byl uložen vedlejší trest, který ji vylučuje z výkonu veřejných funkcí nebo jí zakazuje jakékoli zaměstnání související s právnickým vzděláním,

c) již byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody za úmyslné protiprávní jednání [...]

d) která byla vyloučena z advokátní komory [...]

- e) které byl ustanoven opatrovník v důsledku omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům, nebo která není způsobilá k právním úkonům, aniž by jí byl ustanoven opatrovník [...]

- f) která svým způsobem života nebo svým chováním není hodna důvěry veřejnosti nezbytné k výkonu povolání advokáta,

[...]

Článek 89/A

1) Ustanovení tohoto zákona se s výjimkami upravenými v této kapitole vztahují na činnost státních příslušníků členského státu Evropského hospodářského prostoru, kterou vykonávají na území Maďarska, a kteří mají oprávnění vykonávat činnost advokáta v členském státě Evropského hospodářského prostoru pod jakýmkoli profesním označením uvedeným v jiných právních nebo správních předpisech (dále jen „evropští advokáti“).

[...]

Článek 89/B

1) Každý, kdo hodlá na území Maďarské republiky trvale vykonávat činnost evropského advokáta, musí požádat o zápis do seznamu evropských advokátů u advokátní

komory (dále jen pro účely této kapitoly ‚seznam‘), a má možnost o tento zápis požádat v případě, že chce tuto činnost vykonávat příležitostně jako poskytovatel služeb.

2) Zapsán na seznam bude žadatel, který:

- a) osvědčením ne starším než tři měsíce, úředně přeloženým do maďarštiny a vydaným orgánem, který je pověřený vedením registru advokátů v jeho vlastním členském státě, prokáže, že má v uvedeném členském státě oprávnění vykonávat činnost advokáta,

[...]

Článek 89/F

1) Evropský advokát zapsaný na seznamu bude na svou žádost přijat do advokátní komory jako ‚ügyvéd‘, pokud:

- a) splňuje podmínky stanovené v čl. 13 odst. 3 bodech c) a f) až h);
- b) dostatečně prokáže, že nepřetržitě po dobu tří let vykonával na území Maďarské republiky povolání advokáta v oblasti maďarského práva (včetně aplikace práva Evropské unie v Maďarsku), a to prostřednictvím dokladů, které obsahují číslo a druhý věcí, jimiž se zabýval, nebo u osobního pohovoru uskutečněného na žádost advokátní komory, a

- c) u osobního pohovoru prokáže dostatečnou znalost maďarského jazyka pro výkon činnosti advokáta.

2) Jako advokáta může na žádost přijmout advokátní komora také evropského advokáta zapsaného na seznamu, který vykonával činnost advokáta v Maďarsku nepřetržitě po dobu tří let, avšak jeho činnost v oblasti maďarského práva (včetně aplikace práva Evropské unie v Maďarsku) zahrnovala období kratší než tři roky, za předpokladu, že splňuje ostatní podmínky [uvedené] v odstavci 1.

[...]

4) Svým přijetím do advokátní komory se evropský advokát stává jejím plnohodnotným členem. Kromě označení ‚ügyvéd‘ může při své činnosti nadále používat profesní označení přiznané v jeho vlastním členském státě.

[...]

Článek 89/I

[...]

2) Evropský advokát může při své činnosti používat výhradně profesní označení přiznané ve svém domovském členském státě a musí v úředním jazyce tohoto členského

státu uvést název stavovské organizace, jejímž je členem. K profesnímu označení je také třeba připojit dodatečné vysvětlení profesního označení v maďarštině, pokud by toto mohlo být zaměněno s označením „ügyvéd“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 18 Donat Cornelius Ebert, německý státní příslušník, studoval práva v Německu a od roku 1997 má jakožto člen düsseldorfské advokátní komory oprávnění vykonávat advokátní činnost pod označením „Rechtsanwalt“. Od konce devadesátých let žije v Maďarsku, kde po studiích na Univerzitě v Miškolci v roce 2002 obdržel titul doktor práv.
- 19 V roce 2004 uzavřel D.C. Ebert smlouvu o spolupráci s advokátní kanceláří v Maďarsku a rozhodnutím Budapešti Úgyvédi Kamara ze dne 20. září 2004 byl zapsán do seznamu evropských advokátů ve smyslu článku 89/A zákona o advokacii, takže je v tomto členském státě oprávněn vykonávat činnost advokáta pod profesním označením udělovaném ve svém domovském státě.
- 20 Podle údajů obsažených v předkládacím rozhodnutí si D.C. Ebert otevřel v roce 2005 v Maďarsku vlastní advokátní kancelář a rozhodnutím ze dne 6. dubna 2005 byla jeho kancelář zaregistrována Budapešti Úgyvédi Kamara.
- 21 Podle tohoto předkládacího rozhodnutí požádal D.C. Ebert dne 13. prosince 2006 Fővárosi Bíróság (soud hlavního města Budapešti), aby mu bylo přiznáno oprávnění používat maďarské označení „ügyvéd“, přestože nebyl členem advokátní komory.

22 Fővárosi Bíróság tuto žádost zamítl z důvodu, že podle čl. 1 a 7 odst. 1 a 3 směrnice 89/48 by mohlo být D. C. Ebertovi přiznáno oprávnění používat profesní označení „ügyvéd“ pouze v případě, že by doložil své členství v advokátní komoře. Proti tomuto rozhodnutí podal D. C. Ebert odvolání u Fővárosi Ítéltábla (soud hlavního města Budapešti).

23 V této souvislosti se Fővárosi Ítéltábla rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Mohou se směrnice 89/48[...] a směrnice 98/5[...] vykládat v tom smyslu, že navrhovatel, který má německou státní příslušnost a úspěšně složil advokátní zkoušku v Německu, kde je členem místní advokátní komory, a má povolení k pobytu a pracovní povolení v Maďarsku, je oprávněn bez jakéhokoli povolení používat při soudních a správních řízeních, kromě svého německého označení ‚Rechtsanwalt‘ a maďarského označení ‚európai közösségi jogász‘ [(evropský advokát)], označení ‚ügyvéd‘ (advokát), zavedené Maďarskem, které je hostitelským členským státem, přestože není členem maďarské advokátní komory a ani neobdržel žádné povolení?

2) Doplnuje směrnice 98/5[...] ustanovení směrnice 89/48[...] v tom smyslu, že pokud jde o výkon činnosti advokáta, představuje směrnice 98/5/ES zvláštní právní předpis, zatímco směrnice 89/48[...] upravuje uznávání vysokoškolských diplomů pouze obecně?“

24 Ve svém písemném vyjádření, jakož i při jednání D. C. Ebert uvedl, že ve skutečnosti pouze žádal maďarské ministerstvo školství a kultury, aby za účelem získání oprávnění k výkonu povolání advokáta pod profesním označením svého hostitelského členského

státu musel vykonat zkoušku způsobilosti v souladu se směrnicí 89/48, a že toto ministerstvo na tuto žádost neodpovědělo, ale předalo ji Budapešti Ügyvédi Kamara, která na ni taktéž neodpověděla.

- 25 Při jednání Budapesti Ügyvédi Kamara potvrdila, že tuto žádost od Ministerstva školství a kultury obdržela, avšak uvedla, že podle vnitrostátních právních předpisů nemá žádnou pravomoc ohledně uznávání vysokoškolských diplomů v souladu se směrnicí 89/48, jelikož tato pravomoc přísluší tomuto ministerstvu, které o žádosti D. C. Eberta dosud nerozhodlo. Budapesti Ügyvédi Kamara tvrdila, že z tohoto důvodu nemohla na tuto žádost odpovědět, avšak zapsala D. C. Eberta do seznamu evropských advokátů.
- 26 Maďarská vláda před Soudním dvorem potvrdila, že podle zákona o uznávání dokladů a diplomů, kterým byla do maďarského práva provedena směrnice 89/48, spadá uznání diplomů D. C. Eberta do pravomoci ministerstva školství a kultury.

K předběžným otázkám

Ke druhé otázce

- 27 Podstatou druhé otázky uvedeného soudu, kterou je třeba posoudit na prvním místě, je, zda směrnice 98/5 vylučuje použití směrnice 89/48 v tom smyslu, že podmínky upravené v čl. 10 odst. 1 a 3 směrnice 98/5 představují jediný způsob, jakým může být

advokátům z ostatních členských států umožněno používat označení advokáta udělované v hostitelském členském státě, nebo zda se obě tyto směrnice doplňují navzájem tak, že pro advokáty z členských států zavádějí dva způsoby přístupu k povolání advokáta v hostitelském členském státě pod profesním označením používaným v tomto státě.

- 28 Donat Cornelius Ebert, maďarská, česká, španělská a rakouská vláda, jakož i Evropská komise mají za to, že směrnice 98/5 a 89/48 zavádějí dva způsoby přístupu k povolání advokáta v hostitelském členském státě. Při jednání uvedla Budapesti Ügyvédi Kamara, že s tímto názorem souhlasí.
- 29 V této souvislosti článek 2 druhý pododstavec směrnice 89/48 uvádí, že se nevztahuje na povolání, která jsou předmětem zvláštní směrnice, jíž se stanoví podmínky vzájemného uznávání diplomů mezi členskými státy.
- 30 Z článku 10 odst. 1 směrnice 98/5 nicméně vyplývá, že advokátovi vykonávajícímu činnost pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, který prokáže, že fakticky a pravidelně vykonává činnost v hostitelském členském státě nejméně po dobu tří let v oblasti práva tohoto členského státu včetně práva Unie, se pro účely přístupu k povolání advokáta v uvedeném členském státě udělí výjimka z podmínek uvedených v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48.
- 31 Krom toho za podmínek popsaných v čl. 10 odst. 3 směrnice 98/5 může advokát vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v domovském státě, který prokáže, že fakticky a pravidelně vykonával odbornou činnost v hostitelském členském státě nejméně po dobu tří let, ale po kratší dobu v oblasti práva tohoto

členského státu, rovněž získat oprávnění k výkonu povolání advokáta pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v uvedeném členském státě, aniž musí splnit podmínky uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48.

32 I když je tedy advokát, který získal kvalifikaci v jiném členském státě, v rámci této úpravy přístupu k výkonu povolání advokáta pod označením používaným v hostitelském členském státě vyňat z povinnosti splnit podmínky uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. b) směrnice 89/48, je nutno konstatovat, že směrnice 98/5 tohoto advokáta, hlavně pak v případě, kdy dosud neprokázal faktický a pravidelný výkon odborné činnosti v hostitelském členském státě, nezbavuje možnosti nárokovat si přístup k povolání advokáta pod označením tohoto členského státu na základě směrnice 89/48. Jak je totiž anoncováno ve druhém a třetím bodě odůvodnění směrnice 98/5, z jejího článku 10 odst. 2 výslovně vyplývá, že advokát vykonávající činnost v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě může kdykoliv požádat o uznání svého diplomu podle směrnice 89/48, aby mohl být přijat do povolání advokáta v tomto členském státě a vykonávat tuto činnost pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v uvedeném členském státě.

33 V takové situaci platí, že taková osoba, která je držitelem „diplomu“ ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 89/48, jako je D. C. Ebert, je v souladu s čl. 3 prvním pododstavcem písm. a) této směrnice oprávněna k přístupu k výkonu regulovaného povolání advokáta v hostitelském členském státě. Nicméně, co se týče povolání, jehož výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a v němž je poskytování právního poradenství nebo právní pomoci týkajících se vnitrostátního práva základním a nezbytným předpokladem, nebrání článek 3 směrnice 89/48 na základě jejího čl. 4 odst. 1 písm. b) tomu, aby hostitelský členský stát rovněž vyžadoval, aby se žadatel podrobil zkoušce způsobilosti, jestliže tento členský stát nejprve ověří, zda znalosti získané tímto žadatelem v průběhu jeho odborné praxe jsou takové, že plně nebo zčásti pokrývají

podstatné rozdíly uvedené v prvním pododstavci posledně uvedeného ustanovení (viz rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Koller, C-118/09, Sb. rozh. s. I-13267, body 38 a 39).

- 34 Z toho vyplývá, že advokát členského státu může mít přístup k povolání advokáta v hostitelském členském státě, v němž je toto povolání regulováno, a vykonávat tuto činnost pod profesním označením odpovídajícím tomuto povolání v daném členském státě buď na základě směrnice 89/48, nebo na základě čl. 10 odst. 1 a 3 směrnice 98/5.
- 35 Na druhou položenou otázku je tedy třeba odpovědět v tom smyslu, že se směrnice 89/48 a 98/5 navzájem doplňují tak, že pro advokáty z členských států zavádějí dva způsoby přístupu k povolání advokáta v hostitelském členském státě pod profesním označením tohoto státu.

K první otázce

- 36 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 89/48 a 98/5 brání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy zavedly pro účely výkonu činnosti advokáta pod profesním označením advokáta udělovaným v hostitelském členském státě povinné členství v takové organizaci, jako je advokátní komora.
- 37 Z článku 3 směrnice 89/48 vyplývá, že pokud je určitá osoba držitelem diplomu požadovaného v členském státě pro přístup k určitému povolání, má nárok na přístup k tomuto povolání v hostitelském členském státě za stejných podmínek, které se vztahují na jeho vlastní státní příslušníky, kromě podmínky týkající se držení diplomu hostitelského členského státu.

- 38 Krom toho z článku 6 směrnice 89/48 ve světle desátého bodu odůvodnění této směrnice vyplývá, že osoba, která má přístup k povolání regulovanému v určitém hostitelském členském státě na základě uznání diplomu ve smyslu čl. 1 písm. a) této směrnice, musí dodržovat pravidla upravující výkon tohoto povolání v uvedeném členském státě, a zejména pravidla upravující etiku povolání.
- 39 Z čl. 6 odst. 1 směrnice 98/5 rovněž vyplývá, že i advokát vykonávající činnost v hostitelském členském státě pod profesním označením udělovaným v domovském státě podléhá stejným pravidlům pro výkon povolání a etickým pravidlům jako advokáti vykonávající činnost pod profesním označením udělovaným v tomto hostitelském členském státě (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 2. prosince 2010, Jakubowska, C-225/09, Sb. rozh. s. I-12329, bod 57).
- 40 Je tedy třeba konstatovat, že směrnice 89/48 ani směrnice 98/5 nebrání tomu, aby se na každou osobu vykonávající povolání advokáta na území členského státu, především pokud jde o přístup k tomuto povolání, použila taková vnitrostátní ustanovení, ať již zákonná, správní nebo administrativní, odůvodněná obecným zájmem, jako jsou pravidla upravující organizaci, etiku, dohled a odpovědnost (viz v tomto smyslu, pokud jde o směrnici 89/48, rozsudek ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, Recueil, s. I-4165, bod 35 a citovaná judikatura).
- 41 Je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda Budapešti Ügyvédi Kamara použila tato pravidla v souladu s ustanoveními práva Unie a především se zásadou zákazu diskriminace (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 31. března 1993, Kraus, C-19/92, Recueil, s. I-1663, bod 32; výše uvedený rozsudek Gebhard, bod 37; rozsudek ze dne 11. června 2009, Komise v. Rakousko, C-564/07, bod 31).

- 42 Na první položenou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že směrnice 89/48 ani směrnice 98/5 nebrání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy zaváděly pro účely výkonu činnosti advokáta pod profesním označením advokáta hostitelského členského státu povinné členství v takové organizaci, jako je advokátní komora.

K nákladům řízení

- 43 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES ze dne 14. května 2001 (Úř. věst. L 206, s. 1; Zvl. vyd. 05/04, s. 138, dále jen „směrnice 89/48“), ani směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, nebrání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy zaváděly pro účely výkonu činnosti advokáta pod profesním označením advokáta hostitelského členského státu povinné členství v takové organizaci, jako je advokátní komora.

- 2) Směrnice 89/48 a 98/5 se navzájem doplňují tak, že pro advokáty z členských států zavádějí dva způsoby přístupu k povolání advokáta v hostitelském členském státě pod profesním označením tohoto státu.**

Podpisy.